

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İşlevlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi

Serkan ÜNSAL

Yrd.Doç. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim bilimleri
Bölümü, serkan-unsal09@hotmail.com

Fahrettin KORKMAZ

Dr.,Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen

Öz: Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ortaöğretim destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan öğretmenlerin, söz konusu kurslara ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında kurslarda görev yapan değişik branşlardaki 20 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları, anlatım ve soru cevap yöntemlerinin kursta en sık tercih edilen öğretim yöntemleri olduğunu ortaya çıkarmıştır. İşlevlerine ilişkin olarak, öğretmenler, söz konusu kursların ekonomik açıdan ve özlük hakları bakımından kendilerine önemli katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmenler ayrıca, bu kursların öğrencilerin ders ve sınav başarılarını artırıp soru çözme becerilerini geliştirerek katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Buna karşılık, kursların öğretmenlerde yorgunluğa ve performans düşüklüğü ile sınıf içinde disiplin sorunlarına neden olduğu anlaşılmaktadır. Son olarak, öğretmenler genel olarak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bu kursların dersane ve etüt merkezlerine olan talebi azalttığını belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Destekleme ve Yetiştirme Kursu, Orta Okul, Öğretmenler

Investigation of Teachers’ Opinion About Functions of the Support and Training Courses

Abstract: Aim of this study is to reveal perceptions of the teachers assigned with refresher training courses in secondary education on the functions of these courses which are affiliated to the Ministry of National Education in Turkey. The sampling of the study was constituted by twenty teachers from different branches assigned with the courses. In data collection procedure, the

phenomenologic method was used; semi-structured interview form was developed by the researchers to collect data. The findings have indicated that the conventional lecturing and question and answer drills were the most extensively used strategies. As for the functions of the courses, the teachers reported that the courses in concern make significant contributions to them in terms of personal benefits and economic status. They also reported that the courses contributed to the students improving their in-class performance, success on the tests, and problem solving skills. In return, it has also been revealed that the courses cause in fatigue in teachers, and decline in their performance, and triggers disciplinary problems in the classroom. Finally, the teachers stated that the presence of these courses which are affiliated to the ministry tend to decrease the demand for the private courses and study centres.

Keywords: Refresher training course, secondary education, private course, teachers

GİRİŞ

Eğitim öğretim sürecinde öğrencilerden beklenen, önceden belirlenen hedefleri kazanmaları, eğitim kurumlarından beklenen ise; hedeflerin öğrenciye kazandırılması adına her türlü etkinliği gerçekleştirmeleri olduğu söylenebilir. Örgün ve yaygın eğitim kurumlarının, program kapsamında belirlenen hedefleri her zaman istenilen düzeyde öğrenciye kazandırmaları mümkün olamamaktadır. Belirlenen hedeflerin öğrenciye kazandırılması yönünde sınıfların kalabalık olması, gerekli öğretim materyallerin olmaması, zamanın yetersizliği, öğrencilerin öğrenme sürecindeki bireysel farkları, programların ihtiyaç ve beklentilerini karşılamada yetersiz olması, öğretmenlerin niteliklerinin ve performanslarının yeterli düzeyde olmaması gibi engeller olduğu belirtilebilir. Bu hedeflerin istenilen düzeyde karşılanmamasına ek olarak öğrencilerin bir üst kuruma merkezi sınavlarla alınmasından dolayı sınav ve test odaklı eğitim anlayışının oluşması sonucu toplumda ve velilerde farklı çözüm arayışları gündeme gelmiştir.

Destek Eğitim Kursları Olarak Dershaneler

Öğrencilerin, ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini karşılamak üzere kimi zaman özel sektör kimi zaman ise Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nin bir takım girişimleri olmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı'nın destek eğitim kursları ve yetiştirme kursları açarak;“özel sektörün” ise öğrenci ve ailelerin beklentilerini dersane ve etüt merkezleri açarak karşılamaya çalıştığı bilinen bir durumdur.

Dershaneler, öğrencilerin bilgi eksikliklerini telafi etmek, mevcut bilgilerini pekiştirmek, öğrencileri bir orta öğretim kurumlarına (liseler) veya yüksek öğretime (üniversiteler) hazırlamaya yönelik faaliyet gösteren MEB izniyle açılabilen, denetim ve değerlendirmeleri yine MEB tarafından yapılan eğitim kurumlarıdır (Yılmaz, 2009). Dershanelerin asıl amacını ise Zabun (2011) bir üst öğrenim okuluna girmek adına yapılan sınavlarda öğrencinin başarılı olmasını sağlamak olarak ifade etmektedir.

Dershaneler, Cumhuriyetin ilk yıllarında daha çok yetişkinlere sanat, ev ekonomisi gibi konularda yetiştirmek amacıyla kısa süreli kurslar şeklinde açılmış; 1930-1960 yılları arasında yaygınlaşmıştır (Duman, 1984).

Dershanelerin 1950’li yıllarda yaygınlaştığını ifade eden Akyüz (2001); dershanelerin ortaya çıkmasının ve yayılmasının başlıca nedenleri olarak; öğretmen dağılımının bölgelere ve okullara göre farklılık göstermesi, bazı okullarda derslerin boş geçmesi/yetersiz elemanlarla doldurulması, sınıfların kalabalık olması ve araç-gereç yetersizliği, okullardaki sınav tekniği ile yüksek öğretime geçiş sınavının farklılığı, velilerin çocukların daha iyi yetiştirilmesine yönelik artan arzuları olduğunu ifade etmektedir. Yıllar geçtikçe dershanelerin sayılarının artmasına paralel olarak Türkiye’nin değişik bölgelerinde de dershaneler yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Özel Dershaneler Birliği (ÖZ-DE-BİR)’nin 2013 verilerine göre 3.858. dershane toplam 1.280.297 öğrenci öğrenim görmüştür. Bazı ülkelerde dershanelerin tercih edilme oranına bakıldığında Ray (2007) ve Lee (2013)’ye göre Brezilya’da öğrencilerin %50’si; Kamboçya’da öğrencilerin %30 ile % 60 arasında; Mısır’da %53 ile % 60 arasında; Gine’de öğrencilerin %19’u; Hong Kong’da %39 ile %41 arasında; Japonya’da %70; Kore’de % 59 ile %64 arasında; Kıbrıs’ta öğrencilerin %86’sı dershaneleri tercih etmektedir.

Dershanelerin öğrencilerin okuldaki bilgi eksikliklerini giderme, öğrencilerin bilgilerini pekiştirme, sınavlara hazırlama gibi işlevleri yerine getirdiği düşünülmektedir. Dershaneler kuruluşundan günümüze kadar devamlı tartışılan bir sektör olmuştur. Tartışmaların genellikle dershanelerin kapatılması üzerine yoğunlaştığı bilinmektedir. Örneğin 1962 yılında dershanelerin kapatılması gündeme gelmiş; ancak dershaneler faaliyetlerini devam ettirmiştir. Yine 1983 yılında dershanelerin tekrar kapatılması gerektiğine yönelik tartışmalar alevlenmiş; TBMM tarafından kapatılmaması kararı alınmış olmasına rağmen; Milli Güvenlik Konseyi tarafından 1983 yılında yeni özel dershanelerin açılmasına yasaklama, 1984 yılında ise var olan dershanelerin kapatılmasına hükmedilmişse de hükümet değişikliğinden dolayı kapatma hükmü yürürlükten kaldırılarak dershaneler faaliyetlerini devam ettirmiştir. Mart 2012’de dershanelerin kapatılması tekrar gündeme gelerek tartışmalar yeniden başlamıştır (ÖZ-DE-BİR, 2013; Gümüş, 2014; Özoğlu, 2011).

Dershanelere neden ihtiyaç duyulduğuna ilişkin literatür tarandığında farklı gerekçeler ileri sürülmektedir. Dershanelere duyulan ihtiyaçlar şu şekilde özetlenebilir:

- 1-Okullardaki eğitimin yapılan sınavlara göre yetersizliği (Gümüş, 2014),
- 2-Yüksek öğretim geçiş anlamında yapılan sınavlarda başarılı olma isteği (Kösterelioğlu, 2015; Özoğlu, 2011)
- 3-Dershanelerdeki sınıfların okullardaki sınıflara göre öğrenci sayısının az olması, kullanılan materyallerin fazla, öğrenci-öğretmen ilişkilerinin daha yoğun olması (Tansel ve Bircan 2004)
- 4- Daha nitelikli bir eğitime duyulan ihtiyaç (Duran, Düzgün, Duran, 2014),
- 5- Üniversite sayısının az; üniversite öğrenimi görmek isteyenlerin fazla olması (Akyüz,2001 Dağlı, 2006; Şirin, 2000; Kösterelioğlu, 2015),
- 6-Dershanelerdeki eğitim kalitesi ve ders içeriğinin zenginliği (Büyükköse, 2010)
- 7- Okullarda uygulanan öğretim programlarının merkezi sınavın yapısına uygun olmamasıdır.

Destek Eğitim Kursları olarak Destek ve Yetiştirme Kursları

Türk eğitim sisteminde belli bir geçmişe sahip olan dershaneler için; 14.03.2014 tarihli ve 28941 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ayrıca 01.03.2014 tarihli ve 6528 sayılı " Mili Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 9. Maddesinde yapılan değişiklik ile yeni bir süreç başlamıştır(<http://ookgm.meb.gov.tr/>). Kanun maddesi gereğince bu süreçte dershanelerin bir kısmı kapanırken bir kısmı ise kademeli olarak özel okullara dönüştürülmüş bir kısmı dershane olarak faaliyetine devam etmiştir.

2014- 2015 Eğitim öğretim yılından itibaren dershanelerle birlikte destekleme ve yetiştirme kursları okullarda ve halk eğitim merkezlerinde açılmaya başlamış, 2015- 2016 eğitim ve öğretim yılından itibaren dershanelerdeki dönüşüm sonucu destekleme ve yetiştirme kursları daha yaygın bir şekilde faaliyete geçmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2015- 2016 eğitim öğretim yılında yaklaşık 175 bin öğretmenin destekleme ve yetiştirme kursundan görev aldığını ;kursu müracaat eden öğrenci sayısının ise 3 milyon 645 bin olduğunu;kursların 22 bin 268 eğitim kurumunda açıldığını ifade etmiştir (<http://www.egitimvegelecek.com>). Destekleme ve yetiştirme kursuna

kimlerin katılacağı, kursların ne zaman açılıp ne zaman sona ereceği, hangi derslerden oluşacağına dair bilgileri içeren MEB Öğrencileri Yetiştirme Kursları Yönergesi(2004) ve MEB Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi (2015) karşılaştırmalı olarak tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo.1. MEB Öğrencileri Yetiştirme Kursları Yönergesi ile MEB Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesinin karşılaştırmalı Tablosu

Kriterler	MEB Öğrencileri Yetiştirme Kursları Yönergesi(2004)	MEB Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi (2015)
Kursiyer Kriterleri	<p>a) İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarına devam eden veya beklemeli durumda bulunan,</p> <p>b) Açık öğretim lisesine veya dışarıdan bitirme sistemine kayıtlı olan,</p> <p>c) Sınavla öğrenci alınan okulların giriş sınavlarına hazırlanan öğrenciler</p>	<p>(1) Kurslara; a) Örgün veya yaygın ortaokul/imam hatip ortaokulu ve ortaöğretim kurumlarında kayıtlı olan öğrenciler, b) Örgün veya yaygın ortaöğretim kurumlarından mezun olan kursiyerler katılabilir.</p> <p>(2) Kurslara, o kurs merkezinin bulunduğu okulun öğrencilerinin yanı sıra bünyesinde kurs açılmamış olan diğer okullardan da öğrenci kabul edilir.</p>

Kurs Süreleri	Kurslar, öğretim yılı içinde birbirini izleyen dönemler halinde açılır. Ders yılının sona ermesine iki hafta, hazırlama kurslarının açılması ise sınava bir hafta kalıncaya kadar devam eder. Kurs merkezi yönetimin gerekli görmesi halinde, yaz aylarında da bu kurs açılabilir.	Örgün eğitim kurumlarında açılan kurslar, çalışma günlerinde yapılabilir. İhtiyaç duyulması halinde cumartesi, pazar günleri ile yarıyıl ve yaz tatillerinde de açılabilir.
Öğrenci Sayıları	Her bir kurs programına devam edecek öğrenci sayısı 10'dan az olamaz. Sınıf mevcutları, 24'den fazla olamaz.	Her bir kurs programına devam edecek öğrenci/kursiyer sayıları 10'dan az; bir kursun sınıf sayısı ise 20'den fazla olmaması esastır.
Kurs Gün/ Süreleri	Kurslar, öğrencilerin normal ders saatleri dışında ve her kurs saati 40-45 dakika olmak üzere düzenlenir.	Kurslar, çalışma günlerinde yapılabilir. İhtiyaç duyulması halinde cumartesi, pazar günleri ile yarıyıl ve yaz tatillerinde de açılabilir. Bir kurs saatinin süresi 40 dakikadır.
Kurs Saatleri	Her bir kurs günü 2 saatten az, 6 saatten çok olamaz. Kurslar en geç saat 20.00'de sona erdirilmesi şarttır.	Her bir kurs günü 2 saatten az, 8 saatten çok olmamak üzere haftanın değişik günlerine dağıtılabilir. Çalışma günlerinde ders saatleri dışında saat 22:00' ye kadar yapılabilir.

Program Süreleri	Her dönemin eğitim programı, en az 40, en çok 120 saatlik programlardan oluşur.	Bir dersten dönemlik açılan kurs süresi 36, yıllık açılan kursun süresi ise 72 ders saatinden az olamaz.
------------------	---	--

Tablo.1 incelendiğinde kursa katılacak öğrenci kriterleri açısından MEB Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi (2015)'nde 2004'teki ilgili yönetmelikte değişikliğe gidilerek "bünyesinde kurs açılmamış olan diğer okullardan da öğrenci kabul edilir" hükmü getirilmiş olup; farklı okullarda bulunup da destek ve yetiştirme eğitimini kendi okulunda alamayan öğrencilerin de bu eğitimden faydalanabilmesinin yolu açılmıştır. Öğrenci sayıları açısından tablo.1 incelendiğinde 2004'teki söz konusu yönergede en fazla öğrenci sayısının 24 olarak ön görülürken 2005 yılındaki yönergede bu sayı 20'ye indirildiği görülmektedir. Yine ders saatlerinin 40-45 dk. olarak esnek bırakıldığı 2004'teki uygulama yerine 2015'teki yönergede ders süresi 40dk. hükmüne bağlanmıştır. Günlük ders saatiyle ilgili olarak ise 2004'teki uygulamada en fazla 6 saat uygulaması, 2015'teki yönergede 8 saat olarak değiştirilmiş yine 2004'teki yönergede kursların en geç 20:00'de kadar hükmü ise 2015'teki yönergede 22:00 olarak değiştirilmiştir. Ayrıca 2004'teki uygulamada bir derse yönelik en fazla 120 saatlik uygulama, 2015'teki uygulamada 72 saate düşürülmüştür.

Destekleme ve yetiştirme kursuna yönelik öğrenci sayısı, ders süresi gibi niceliksel değişikliklerin yanı sıra destekleme ve yetiştirme kursunun başarılı bir şekilde yürütülmesi için öğretmenlerin kursa yönelik algıları, beklentileri ve düşüncelerinin de önemli olduğu düşünülmektedir. Kavcar (1980) ve Ergün (2011)'ün de belirttiği üzere eğitimin niteliğiyle öğretmenin kalitesi ve niteliği arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere destekleme ve yetiştirme kursunun başarısının ve verimliliğinin belirlenmesinde önemli bir faktör olarak öğretmen düşünülebilir. Destekleme ve yetiştirme kursunun etkililiğine yönelik olarak kurs da görev alan öğretmenlerin ne düşündükleri kursların daha iyi bir noktaya gelmesi için

yapılacak düzenlemeler için önemli bir veri seti sağlayabilir. Literatür incelendiğinde, yaklaşık 175 bin öğretmeni, 3 milyon 645 bin öğrenciyi, milyonlarca veliyi ilgilendiren destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu durum bir eksiklik olarak düşünüldüğünde, bu araştırmada ortaokullarda açılan destekleme ve yetiştirme kurslarının kursta görev alan öğretmenlerin bakış açılarıyla değerlendirmesi amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için araştırmada kursta görev alan değişik branşlardaki öğretmenlerin bakış açılarına yönelik aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunda kullandıkları materyallere ilişkin görüşleri nelerdir.?
- 2-Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunda kullandıkları yöntemle ilişkin görüşleri nelerdir.
- 3- Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunun öğretmenlere sağladığı katkılara (özlük, ekonomik, sosyal) ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
- 4- Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunun öğrencilere katkısına (ders başarısı, sınav başarısı...) ilişkin görüşleri nelerdir?
- 5-Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunun dersane ve özel kurslara olan talebi nasıl etkilediğine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 6-Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunun aksayan yönlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 7- Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunun daha verimli geçmesine ilişkin önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma gurubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmektedir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma olay ve olguları üzerinde araştırma yapılan kişilerin bakış açısıyla incelemesidir (Ekiz, 2013). Nitel çalışmalarda araştırmacı; kavramları, olguları, ilişkileri;

gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi veri toplama araçları yardımıyla açıklamaya, anlamaya çalışır (Merriam, 1998).

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu biliminde temel amaç, bir olgu hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmanın yanı sıra bireylerin bu olgu ile ilgili yaşadıklarını ortaya çıkarmaktır (Aydın, 2015) Olgu bilim deseninde incelenen olgunun özüne inebilmek için olgu hakkına farklı bireylerin görüşlerinin analiz edilmesi gerekir (Patton, 2002). Bu araştırmada Kahramanmaraş'taki destekleme ve yetiştirme kursunda görev alan, 20 öğretmenin kurslara ilişkin görüşleri alınmış ve incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2015–2016 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş ilinde bulunan ortaokullarda açılan destekleme ve yetiştirme kursunda görev alan, farklı okul ve branştaki 20 öğretmen oluşturmaktadır. Görüşme yapılan çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Aydın (2005) olgu bilim çalışmalarında özellikle ölçüt örnekleme tekniği kullanılarak katılımcıların baştan belirlenecek ölçütlerle araştırmanın amacına uygun kişilerin seçilmesi araştırma için oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. Bu çalışma kapsamında araştırmacı tarafından belirlenen ölçütlere göre çalışma grubu belirlenmiştir. Bu ölçütler, destekleme ve yetiştirme kurslarında görev almak ve araştırmaya gönüllü olarak katılmaktır. Tablo. 2' de çalışma grubuna ait demografik bilgiler verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma grubunun özellikleri

Branş	Çalıştığı Okul	Kıdem	Cinsiyet
K1 Fen ve Teknoloji	Sergentepe Orta okulu	10	E
K2 Türkçe	Sergentepe Ortaokulu	8	E
K3 İngilizce	Sergentepe Ortaokulu	6	E
K4 Matematik	Nuri Pakdil Ortaokulu	9	E

K5	Türkçe	Nuri Pakdil Ortaokulu	13	E
K6	Türkçe	Nuri Pakdil Ortaokulu	3	K
K7	Fen ve Teknoloji	Nuri Pak dil Ortaokulu	9	E
K8	Türkçe	Osman Gazi Ortaokulu	7	E
K9	Matematik	Osman Gazi Ortaokulu	8	E
K10	Sosyal Bilgiler	Osman Gazi Ortaokulu	7	E
K11	Fen ve Teknoloji	Osman Gazi Ortaokulu	14	E
K12	Türkçe	Zeki Karakız Ortaokulu	30	E
K13	Matematik	Zeki Karakız Ortaokulu	30	E
K14	Matematik	Zeki Karakız Ortaokulu	25	E
K15	Sosyal Bilgiler	Ayser Çalık Ortaokulu	19	E
K16	İngilizce	Ayser Çalık Ortaokulu	10	K
K17	Fen Bilimleri	Ayser Çalık Ortaokulu	20	E
K18	Fen Bilimleri	Abdurrahim Karakoç Ortaokulu	20	E
K19	İngilizce	Abdurrahim Karakoç Ortaokulu	13	K
K20	Türkçe	Abdurrahim Karakoç Ortaokulu	12	E
Toplam			20	

Çalışma grubunun özellikleri Tablo 2’de verilmiştir. Çalışmaya toplam 20 öğretmen katılmıştır. Katılımcıların 18’i(%90) erkek 2’si ise (%10)kadındır. Katılımcıların, 6’sı (%30) Türkçe, 4’ü(% 20) sosyal bilgiler 4’ü(%20) matematik, 4’ü(%20) Fen ve Teknoloji 2’si (%10) ise İngilizce branşından oluşmaktadır

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Aydın (2015)’a göre olgu bilim çalışmalarında daha çok yarı yapılandırılmış yada yapılandırılmamış görüşme formu kullanılır. Bu durumdan hareketle araştırmada veri toplamak için, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Toplam 12 sorudan oluşan

görüşme formunda, katılımcıların demografik özelliklerini betimlemek için dört soru yer alırken, yetiştirme ve destekleme kursu hakkındaki görüşlerini belirlemek için ise açık uçlu altı soru yer almaktadır. Görüşme formu hazırlanma aşamasında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim bölümünde görev yapan iki öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Uzmanların görüşü doğrultusunda iki soru diğer sorulara benzediği için çıkartılmıştır. Daha sonra soruların anlaşılabilirliği ve amaca uygunluğunu test etmek için kursta görev alan iki öğretmenle pilot görüşme yapılmıştır. Son haliyle yarı yapılandırılmış görüşme formunda, demografik bilgileri içeren dört, görüşlerini belirlemek için altı soru olmak üzere toplam 10 soru yer almıştır.

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, görüşme sürecinde toplanan verilerden birbirine benzeyenleri belirli temalar altında bir araya getirilerek düzenli bir şekilde sunulur (Aydın, 2015). Bu çalışmanın ilk aşamasında elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İkinci aşamasında her iki araştırmacı kodlamaya başlamadan önce verileri okumuştur. Sonra verileri tekrar okuyarak olası kodların verinin sağ tarafına açıklama şeklinde yazmıştır. Üçüncü aşamada ise her madde için elde edilen birbirleriyle ilgili kodlar hangi tema altında toplanacağı belirlenmiştir. Bu çalışmada iki araştırmacı sürekli birbirleriyle görüş alışverişinde bulunmuştur. Kodlama sürecinde nitel araştırma konusunda uzman bir öğretim üyesinden yardım alınmıştır. İki araştırmacının aynı veri üzerinde analiz sürecine ilişkin görüşleri alınmasıyla tek araştırmacının yanlılığı giderilerek, araştırmada verilerin geçerlik ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılır (Atıcı, 2010). Her iki araştırmacının liste şeklinde oluşturduğu kodlar ve temaların uyuma oranı Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen *görüş birliği/(görüş birliği+görüş ayrılığı) X 100* formülü kullanılarak yapılan hesaplama sonucunda iki kodlayıcı arasındaki uyuma oranı .86 olarak hesaplanmıştır. Bu şekilde çalışmanın güvenilirliği sağlanmıştır. Araştırmada birden çok araştırmacının bulunması ve çalışmanın uzlaşma ile birlikte yürütülmesi, kodlama karşılaştırmalarının yapılması, araştırmayı araştırmacıların kendi görüşlerinden ziyade; elde edilen verilere dayalı olması, araştırmanın güvenilirliğiyle ilgilidir (Atıcı, 2010). Görüşmelerle ayrıntılı ve derinlemesine

veri toplanması, verilerin raporlaştırılması, doğrudan alıntılara yer verilmesi, kodlama sürecinde birden fazla araştırmacının birlikte çalışması geçerlilik için yapılan çalışmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada görüşme ile veriler ayrıntılı ve derinlemesine toplanmış, iki araştırmacı tarafından kodlar oluşturulmuş, bulgular kısmında öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlere K1-K20 şeklinde kodlar verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın altı alt problemine ilişkin elde edilen bulgular ve bu bulgular doğrultusunda oluşturulmuş tabloların analizleri yer almaktadır.

Araştırmanın birinci alt problemi; destekleme ve yetiştirme kursunda görev alan öğretmenlerin kursta kullandıkları yöntemle ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunda kullandıkları yöntemlere ilişkin görüşleri

Tema	Kodlar	Öğretmenler	f
Kullanılan Öğretim Yöntemleri	Anlatım yöntemi	K-2, K-10, K-17, K-18, K-20	5
	Soru-cevap yöntemi	K-2, K-10, K-1, K-18	4
	Toplam		9

Tablo 3. incelendiğinde öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunda kullandıkları yöntemle ilişkin görüşleri öğretim yöntemleri teması altında toplanmıştır. Katılımcılar, kullandıkları öğretim yöntemlerini, anlatım yöntemi (f5) soru-cevap yöntemi (f4) şeklinde ifade etmiştir. Bu konudaki öğretmen görüşlerinden yapılan alıntılar aşağıda sunulmuştur:

K-18)“Yaprak testler, maalesef iki yöntem kullanıyoruz; anlatım, soru-cevap yöntemi”

K-2)“Soru-cevap, konu anlatımı alıştırmaya yapma”

K-17)“Soru-cevap, düz anlatım yöntemini kullanıyorum ancak bu yöntemler yeterli değil”

K-10)“Diğer öğretmenlerin yaptığı gibi, Düz anlatım, soru cevap yöntemini kullanıyorum. Çünkü kursun özelliği ve beklenti bunu gerektiriyor.”

K-20)“MEB in programına uygun olarak, konu anlatımı yapmaktayım. Tüm seviyelere uygun olarak dersi işlemekteyim.”

Araştırmanın ikinci alt problemi; destekleme ve yetiştirme kursunda görev alan öğretmenlerin kursta kullandıkları materyale ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunda kullandıkları materyallere ilişkin görüşleri

Tema	Kodlar	Öğretmenler	f
Kullanılan Eğitim Materyalleri	Kitaplar	K-6, K-8, K-11, K-13, K-16,K-19	6
	Soru bankası	K-2, K-3, K-4, K-5, K-11,K-17, K-19,	7
		K-2, K-4, K-5 K-7,	
	Testler	K-1,K,14,K15, K-19, K-20	9
	Akıllı tahta	K-19, K-20	2
Elektronik materyaller	K-7	1	
	Toplam		25

Tablo 4. incelendiğinde öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kursunda kullandıkları materyallere ilişkin görüşleri eğitim materyalleri temaları altında toplanmıştır. Katılımcılar, kullandıkları eğitim materyallerine

ilişkin, testler (f9), akıllı tahta (f2) elektronik materyaller(f1), kitaplar (f6), soru bankası (f7) şeklinde ifade etmişlerdir. Bu konudaki öğretmen görüşlerinden yapılan alıntılar aşağıda sunulmuştur:

K-3)“Kursumuzda fotokopi ve tek kitap kullanılmaktadır. Ayrıca eski müfredat olduğundan ek bir İngilizce soru bankası kullanılmaktadır. Yetersiz testler ve yanlış sorularda bolca bulunmaktadır. Ayrıca fotokopi unsuru sınırlıdır.”

K-5)“Ne kadar yasak olsa da hafta sonu kurslarında kaliteli kurumların soru bankalarını ve yaprak testlerini kullanıyoruz. Objektif ve adaletli bir eğitim için bunların yapılması gerekiyor.”

K-7)“Yaprak testi ve video izlemelerinden yararlanıyorum. Yaprak testlerin sınav başarısı ve ders başarısına birçok katkısının olduğunu düşünüyorum.”

K-8)“Genelde öğrenci seviyesine uygun kolay temin edilen okulun ve MEB in önerdiği kaynakları kullanıyorum.”

K-12)“Konu anlatımlı kitaplar, soru bankası, çalışma kâğıtları ve kazanım testleri kullanıyorum.

K-17)“Fotokopi, soru bankaları, soru-cevap, düz anlatım yöntemlerini kullanıyorum ancak bunlar yeterli değil, daha fazla dokümana ihtiyaç var.”

Araştırmanın üçüncü alt probleminde; kursların öğretmene yönelik katkılarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan öğretmenlere katkılarına ilişkin görüşleri

Tema	Kodlar	Öğretmenler	f
Özlük	Ek hizmet puanı alınması	K-5,K-6,K-8,K-10-K-19	5
Ekonomik katkı	Ders Ücreti Alınması	K-4,K-8, K-9, K-10,K-11,K-12, K-13,K-14,K-15, K-17,K-18, K-19,	13

		K-20	
Sosyal Katkı	Sosyal katkısı yoktur	K-1,K-8,K-15, K-19	4
Mesleki gelişime katkı	Kendini yenileme fırsatı sağladı.	K-2, K-6, K-11,K-12, K-20	5
Toplam			19

Tablo.5 incelendiğinde; öğretmenlerin kurslarının öğretmene olan katkılarına ilişkin görüşleri özlük, ekonomik katkı, sosyal katkı ve mesleki gelişime katkı bakımından olmak üzere dört tema altında toplanmıştır. Ekonomik tema altında öğretmenler; ek ders ücreti alınması (f13) şeklinde görüş bildirirken, özlük alt teması altında öğretmenler; ek hizmet puanı alınması (f5) şeklinde görüş bildirmişlerdir. Sosyal katkı bakımından ise öğretmenler saygınlığımız arttı (f2) sosyal bir katkısı yoktur (f2) şeklinde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar ise mesleki gelişime katkı teması altında ise olumlu katkı sağladı (f2) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu konudaki öğretmen görüşlerinden bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

K-20)“*Ekonomik yönden katkısı vardır. Öğretmenleri kendini geliştirmeye ve yenilemeye zorlamaktadır. Çok faydalı ve gerekli bir uygulama idi. Özlük olarak pek bir katkısı yoktur.*”

K-2)“*Bilgilerimiz tazeleniyor, unuttuğumuz konuları hatırlıyoruz. Güncel bilgileri hem öğreniyor hem de öğretiyoruz.*”

K-6)“*Genelde kursa başarılı öğrenciler geldiği için ders anlatmak zevk veriyor. Ekonomik katkısının olduğunu düşünüyorum.*”

K-8)“*Kurs süresi boyunca fazladan hizmet puanı verilmektedir. Ekonomik olarak 2015-2016 eğitim-öğretim yılında bir iyileştirme yapılmıştır. Sosyal olarak bir katkısı yok. Hafta sonu vaktini öldürüyor.*”

K-9)“*Ekonomik yönden katkısı büyük fakat bu durum mali açıdan sadece derse girmeye çalışan öğretmenler tarafından kullanılmaktadır. Bu durumun kursun verimini olumsuz etkilemektedir.*”

K-12) “Maddi olarak ek ders ücret alıyoruz. Bilgi olarak da çocuklara anlattığımız konuları tekrar etmiş oluruz.”

K-15) “Ekonomik anlamda bizlere katkı sağlıyor. Sosyal anlamda zorluklar yaşıyoruz zaman kısıtlamasına giriyoruz. Hafta sonumuzu feda etmiş oluyoruz.”

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin olarak; destekleme ve yetiştirme kursunda görev alan öğretmenlerin kursların öğrenciye olan katkılarına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenciye olan katkılarına ilişkin görüşleri

Tema	Öğretmen Görüşleri (Kodlar)	Katılımcılar	f
Olumlu görüş bildirenler	Ders başarısını artırdı.	K-2,K12, K16, K-18	4
	Soru çözme becerisi artırdı.	K-5,K-7, K-16, K-19	4
	Sınav başarısını artırdı.	K-2,K-4,K-6, K-18	4
	Konuları daha iyi anlamalarını sağladı	K-8, K-10, K-11	3
Olumsuz katkılar	Çalışma alışkanlığı kazandırdı.	K-3	1
	Katkısının olmadığını düşünüyorum	K-1, K19	2
Toplam			18

Tablo. 6 incelendiğinde öğretmenlerin kursların öğrenciye olan katkılarına ilişkin görüşleri; olumlu görüş bildirenler alt teması altında; öğrencilerin ders başarısını artırdı (f4) öğrencilerin sınav başarısını artırdı (f4) soru çözme becerisi artırdı (f4) konuları daha iyi anlamalarını sağladı (f3) çalışma

alışkanlığı kazandırdı şeklinde görüş belirtmişlerdir. Olumsuz görüş bildirenler teması altında ise katkısının olmadığını düşünüyorum (f2) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

K-1)“Öğrenci alımı yapılırken herhangi bir seviyeye göre alınmadığından hafta içinden pekte farklı olmuyor. Ama vasat ve üzeri öğrencilerde katkısı oluyor.”

K-2)“Kesinlikle çok faydalı oluyor. Öğrenci konuyu anladıktan sonra konuyu pekiştirmek test sorusu çözüyor. Bu da ders ve sınav başarısını olumlu etkiliyor.”

K-3)“Öğrenciler için idealde muhteşem bir fırsat olduğunu düşünüyorum. İdealde yani teoride bütün öğrencilere çalışma alışkanlığı, zaman yönetimi ücretsiz özel kurs ve yeni beceriler kazandıracağını düşünüyorum.”

K-8)“Faydası olduğunu düşünüyorum. Hafta içi anlaşılmayan konulara değinildiği için eksikleri gidermemizi sağlıyor.”

K-11)“Öğrenciler hafta içi öğrendiklerini hafta sonu bol miktarda uygulama yaparak daha iyi pekiştiriyor. Bu da başarısını olumlu yönde etkiliyor.”

K-15)“Öğrenci başarısını büyük oranda artırıyor. Özellikle teorik olarak verilen derslerle ilgili çok sayıda soru çözmek öğrencileri pratikleştiriyor.”

K-18)“Kurslara devam eden öğrencilere hem okul başarısı hem de TEOG sınavına giren öğrencilere oldukça katkısı vardır.”

Araştırmanın beşinci alt problemi; destekleme ve yetiştirme kurslarının dersane ve özel kurslara yönelik talebi etkileme durumuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo. 7. Destekleme ve yetiştirme kurslarının dersane ve özel kurslara yönelik talebi etkileme durumuna ilişkin öğretmen görüşleri.

Tema	Kodlar	Öğretmenler	f
	Etkilememiştir	K-1,K-4,K-9, K-15 K-2,K-3,K-6,	4
Talep durumu	Azaltmıştır	K-8,K-10,K-11, K-12,K-14,K-15, K-17,K-18,K-19, K-20, K-5,K-13, K-9	16
	Toplam		20

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin kurslarının dersane ve özel kurslara yönelik talebi etkileme durumuna ilişkin görüşleri talep durumu temasında toplanmıştır. Talep durumu temasında ise öğretmenler görüşlerini; etkilememiştir (f4), azaltmıştır (f16) şeklinde belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu konuya ilişkin görüşlerinden bir kısmı aşağıda sunulmuştur.

K-3)“Okuldaki öğrencilerimizin mevcut sosyo-ekonomik durumlarının kötü olması sebebiyle zaten az olan dershaneye ve özel kurslara katılan öğrenci sayısı gitgide azalıyor ve bitme durumunda.”

K-5)“Hafta sonu kursları amacına uygun yapılmadığı zaman dersane ve özel kurslara olan ilgiyi artıracaktır. Önemli olan dershaneyi aratmayacak kalitede eğitim vermektir.”

K-8)“Olumsuz etkiledi. Kamuoyunda oluşturulan algı ve hafta sonu kurslarının ücretsiz olması sebebiyle dersanelere olan ilgi azaldı.”

K-9)“Hafta sonu kursları veliler açısından dershanenin yerini tutmuyor. Çünkü veliler daha kaliteli eğitim bekliyor.”

K-13)“Okul kurslarının düzenli ve verimli olması durumunda özel kurslara gerek kalmadığını ve ilginin azaldığını söyleyebiliriz.”

K-17)“Okulumuzdaki kurslarda dersanelerdeki eğitim-öğretimden daha kaliteli ve faydalı çalışmalar yapılmakta olup dersanelerde ilgiyi azaltmıştır.”

Araştırmanın altıncı alt problemi; Ortaokulda destekleme ve yetiştirme kursunda görev alan öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme

kurslarının olumsuz yönlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8.Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarının olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri

Tema	(Kodlar)	Öğretmenler	<i>f</i>
Öğrenci boyutu	Motivasyon	K17	1
	düşüklüğü	K-8, K10	2
Öğretmen boyutu	Yorgunluk	K-19	1
	Performans	K-7,K-9, K15	3
Yönetim boyutu	düşüklüğü		
	Disiplin problemleri	K-16,K12,K13, K11,	4
Materyal boyutu	Devamsızlık	K-11,K18	2
	Öğrenci Seçimi	K1, K-6,K20	3
Materyal boyutu	Doküman eksikliği	K-1,K-2, K14,	3
Toplam			19

Öğretmenlerinin kurslarının olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri; öğrenci boyutu, öğretmen boyutu, yönetim boyutu ve materyal boyutu olmak üzere dört tema altında toplanmıştır. Öğrenci boyutu temasındaki öğretmenler, görüşlerini motivasyon düşüklüğü (*f1*) yorgunluk (*f2*) şeklinde belirtirken, öğretmen temasındaki öğretmen görüşleri ise performans düşüklüğü (*f3*) ve yorgunluk (*f1*) şeklindedir. Yönetim boyutu temasında ise öğretmenler görüşlerini, disiplin problemlerinin ortaya çıkması, (*f2*) devamın isteğe bağlı olması şeklinde

belirtirken, materyal boyutu temasında ise doküman eksikliğinin olması (f3) şeklinde belirtmişlerdir.

K-1) “Öğrencileri seçerken belirli bir sınav yapılmadan alınmadığı için maalesef öğrenciler farklı amaçlarla gelebiliyor. MEB tarafından kazanımları öğrenciye aktarmada daha donanımlı kaynakların üretilmemesi.”

K-7) “Kurslarda yeterli ilgiyi göstermeyen sadece ek ders kaygısı olan öğretmenlerin varlığı kurslardaki başarıyı düşürdüğünü söyleyebilirim.”

K-8) “Öğrenciler haftanın altı ya da yedi günü aynı yere gelmekten sıkılıyorlar bir süre sonra. Özellikle Pazar günü derse katılımda azalma olduğu görülüyor. Bu da istenilen verimin elde edilmemesine neden oluyor.”

K-6) “Gevezelik yapan öğrenciler bu kurslara rahatlıkla katılabiliyor. Bunların ayıklanmasını istiyorum, çünkü gerçekten öğrenmek ve bir şeyler almak için gelen öğrenciler var. En azından bunlara daha fazla yararlı olabiliriz”

K-11) “Öğrencilerin devamsızlıktan kalma sorunu olmadığı için daha rahat davrandıklarını görüyorum. En büyük problem canı istediğinde gelmeyen öğrenciler. Bu öğrencilere yönelik bir yaptırım yok”.

K-16) “Bazı öğrencilerin evden kursa diyerek çıkması ve başka yerler gitmesi ciddi problem oluşturuyor, biraz veli denetimi ile bu olayın ortadan kalkacağını düşünüyorum.”

K-17) “Ücretsiz olmasından dolayı öğrencilerin ilgisi yeterli değil, yani ucuz etin yahnisi yenmiyor.”

K-18) “Devam-devamsızlık problemleri olmakta, kaynakların yetersiz olması, öğrencilerde istenilen kazanımların gerçekleşmesini engelliyor.”

K-20) “Ücretsiz olmasından dolayı katılım yoğun olmaktadır. Fakat uyumsuz öğrencilerin kurstan alınması gerekmektedir.”

Araştırmanın yedinci alt problemi; destekleme ve yetiştirme kurslarının daha etkili ve verimli olabilmesine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Öğretmenlerinin destekleme ve yetiştirme kurslarının daha etkili ve verimli olabilmesine ilişkin görüşleri

Tema	Kodlar	Öğretmenler	f
Öğretmen Boyutu	Profesyonellik	K-7	1
Materyal boyutu	Doküman eksikliğinin giderilmesi	K-1,K-3, K-9, K-10, K-13,K-14	6
	Ücret alınması	K-15, K-16, K17, K-18, K-20	5
Yönetim boyutu	Ders saatinin düzenlenmesi.	K-15, K-82	2
	Disiplin sağlanması.	K-17	1
	Sınıf mevcutların düzenlenmesi.	K-3	1
	Derslere devamın sağlanması	K-11, K-1, K-2, K-12,	4
Toplam			20

Öğretmenlerinin kursların daha etkili ve verimli olabilmesine ilişkin görüşleri, öğretmen boyutu, materyal boyutu ve yönetim boyutu olmak üzere üç tema altında toplanabilir. Katılımcılar, öğretmen boyutu temasında profesyonellik görüşünü belirtirken, materyal boyutu temasında doküman

eksikliğini giderilmesini görüşünü belirtmişlerdir. Katılımcılar yönetim boyutu temasında ise ücret alınması (f 2) ders saatinin düzenlenmesi, (f 1) disiplin sağlanması (f1) sınıf mevcutlarının düzenlenmesi (f1) derslere devamın sağlanması (f4) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

K-1)“Seviye tespit sınavına göre öğrenci alınmalı, aylık deneme yapılmalı, sürekliliği için öğrencinin devamının sağlanması gerekir. Bunun için yaptırımlar olmalı.”

K-3)“Dershane sistemini kurslarda uygulamalı ve yeterli kaynak ve ders materyalleri sağlanmalıdır. İlgisi olmayan öğrenciler kurstan uzaklaştırılmalıdır.

K-5)“Göstermelik de olsa hafta sonu kurslarında ücret alınmalı ve gerekli dokümanlar bu paralarla sağlanmalı.”

K-12)“Öğrencilerimizin devam etmesinin başarıyı artıracığını düşünüyorum. Bu konuda bir yaptırım olması gerekir.”

K-15)“Kurs için soru hazırlama ve temini konusunda sıkıntılar yaşıyoruz. MEB tarafından öğrenci sayısına göre okullara yeteri kadar basılmış soru gönderilmesi daha iyi olur.”

K-18)“Kaynakların çeşitlendirilmesi, öğrencilere devam zorunluluğunun getirilmesi, kursa katılmak isteyen öğrencilerden az da ücret alınması gerekir.”(ücretsiz olunca pek kıymeti olmuyor)

K-19)“Devam sorununun çözülmesi gerek, devamsız öğrenciye bir yaptırım olmalı. İstedikçe zaman gel istemedikçe zaman gelme böyle bir durumun olmaması gerekir.”

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın birinci alt problemi; destekleme ve yetiştirme kursunda görev alan öğretmenlerin kursta kullandıkları yöntem ve materyallere ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sıklık ile öğretim yöntemi olarak anlatım yöntemi ve soru- cevap yöntemini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kullandıkları materyallere ilişkin olarak ise en çok soru bankası ve testleri kullanmışlardır.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin olarak kursların öğretmene yönelik katkılarını daha çok ekonomik boyutta olduğu ifade edilmektedir. Diğer taraftan ek hizmet puanı uygulaması ise diğer bir katkı olarak ifade öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı destekleme ve yetiştirme kursunda öğretmenlerin performansını ve motivasyonunu artırmak adına

yapılmış olduğu; 15/04/2015 tarih ve 29327 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 9. maddesi ile; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda değişiklik yapılarak “Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi kapsamında görev alan yönetici ve öğretmenlere %100 fazlasıyla ödenir” şeklinde değişiklik ile (<http://mevzuat.meb.gov.tr>) “*Milli Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi kapsamında görev alan yönetici ve öğretmenlerin hizmet puanlarına, bu kapsamda görev yaptıkları her ay için 0,5 puan eklenir*” (<http://www.resmigazete.gov.tr/>) değişikliğin öğretmenler tarafından olumlu karşılandığı söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin olarak; destekleme ve yetiştirme kursunun öğrenciye katkısı bağlamında öğretmenler; öğrencilerin daha çok ders ve sınav başarılarını artırdığını, soru çözme becerilerini geliştirdiği şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu durum aslında velilerin ve öğrencilerin dershaneye gitme nedenleriyle de benzetilmektedir. Acar ve Demir (2013)’in yaptığı çalışmada, öğrencilerin dershaneye gitme nedenleri olarak; kız öğrencilerin % 76,9’u ve erkek öğrencilerin % 81,3’ünün ‘SBS / ÖSS’ye daha iyi hazırlanmak için’ cevabını vermişlerdir.

Yeşil Yurt (2008)’un yaptığı çalışmada ise lise öğrencileri dershaneye gitme nedeni olarak ÖSS’ ye yönelik katkısı olarak görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin kursları daha çok test ve sınav odaklı olarak tercih etmeleri Gümüş (2014)’ün ifadesi ile okulların “dershaneleşen okullar” veya “okulları dershaneleşmesi” şeklinde bir algının oluşmasına neden olabilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin olarak, öğretmenler kurslarının dershane ve özel kurslara yönelik talebi azalttığını belirtmişlerdir. Öğretmenler destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrencilerin dershaneye olan talebini azalttığını belirtmişlerdir. Bu durumda destekleme ve yetiştirme

kurslarının ciddi bir şekilde gerçekleştirildiğinde dershanelerin kapanmasından kaynaklanacak boşluğu dolduracağı söylenebilir.

Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin olarak destekleme ve yetiştirme kursunun olumsuzluğuna ilişkin olarak ise öğretmenlerde performans düşüklüğüne ve yorgunluğa; öğrenciler açısından ise disiplin problemi yaşanmasına yol açtığı öğretmenler tarafından ifade edilmektedir. Ayrıca materyal kullanım boyutunda ise doküman eksikliği önemli bir problem olarak öğretmenler tarafından ifade edilmektedir. Öğretmenlerin kursların daha etkili ve verimli olabilmesine yönelik görüşleri ise öğretmenlerin profesyonel hareket etmeleri, kaynak eksikliğinin giderilmesi, öğrencilerin derse devamının sağlanması şeklindedir. Hangi düzeyde olursa olsun eğitim ve öğretim faaliyetlerinin başarıyla gerçekleşmesinde en önemli rolü öğretmenler üstlenmektedir (Taşar, 2011). Öğretmenlerin bu rolü yerine getirebilmesi profesyonel anlamda hareket etmesine bağlıdır (Yılmaz ve Altinkurt, 2014). Barrett, (2008) göre öğretmenin profesyonelliğinin eğitimin kalitesi ve öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır.

Genel anlamda öğretmenler kursun işleyişi hakkında olumlu görüş belirtmekle birlikte özellikle kaynak ve doküman eksikliği ile öğrenci seçiminde belirli kriterlerin olmamasını önemli bir eksiklik olarak değerlendirmişlerdir. Belirtilen bu eksiklikler yapısal anlamda olmayıp kursun daha iyi işlemesine yönelik olduğu ifade edilebilir.

Öneriler

Milli Eğitim Bakanlığı'nın destekleme ve yetiştirme kursunun verimliliğine ilişkin olarak gerek kendi birimleri tarafından yapılacak çalışmaların gerekse de araştırmacılar tarafından yapılacak çalışmaların sonuçlarını değerlendirmesi, destekleme ve yetiştirme kursunun amacına uygun olarak daha etkili yapılabilmesi için önemli olacaktır. Araştırmalar tarafından ortaya konulan sonuçların kursların daha nitelikli ve başarılı yapılabilmesi için önemli ipuçları sunacağı aşikârdır.

Diğer taraftan destekleme ve yetiştirme kursundaki öğrencilerin bireysel, eğitsel olarak yaşadıkları problemlere etkili bir şekilde çözüm önerilerinin sunulabilmesi için destekleme ve yetiştirme kursunda rehber

öğretmenlerin bulunması gerekmektedir. Rehber öğretmenlerin kurslarda etkin bir şekilde kullanılması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerekir.

Her öğrencinin isteğe bağlı olarak kursa gelmesi beraberinde disiplin problemini getirmektedir. Bu konuda gerek öğrencilerin kursa yazılmasında gerekse de kursa devam etme sürecinde bir takım kuralların ve yaptırımların gözden geçirilmesi gerekir.

Araştırma bulgularında materyal eksikliği önemli bir sorun olarak tespit edilmiştir. Her ne kadar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bilgisayar ortamında hazırlanan eba programı içerisinde soru bankası ve test havuzu oluştursa bu yeterli gelmemektedir. Öğrencilerin soru çözebileceği veya kendini test edebileceği yazılı dokümanların olmasının kursun niteliğini arttıracakı düşünülmektedir. Özellikle materyal eksikliklerinin öğretmenler tarafından çözülemeyecek boyutta bir problem olduğu öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin hafta içi ve hafta sonu kurslarda görev almaları hem yorgunluğa hem de motivasyon düşüklüğüne sebep olmaktadır. Bu açıdan kursta görev alan öğretmenlerin hafta içi çalışma saatlerine yönelik olarak bir esneklik sağlanarak en azından haftada bir günü dinlenmelerine yönelik düzenleme yapılabilir. Bu şekildeki bir uygulama öğretmenlerin verimliliği ve performansı açısından yararlı olabilir. Ayrıca öğretmenlerin performanslarını yükseltme ve öğrencilerin ilgi ve isteğini artırmak için öğretmenlerin başka okullarda çalışması teşvik edilebilir.

Bu çalışma ortaokulda açılan kursların işlevlerine yönelik olarak yapılmıştır. Liselere yönelik benzer çalışmalarda yapılabilir. Elde edilen sonuçlardan yola çıkarak ortaokulda ve lisede açılan kursların işlevleri karşılaştırılabilir. Diğer taraftan bu çalışma nitel olarak yürütülmüştür. Daha fazla örneklem grubu üzerinde nicel çalışmalarda yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akyüz, Y. (2001). Türk eğitim tarihi. *Ankara: Pegem Yayınları*

Aydın S. (2015) “Olgu Bilim Araştırmaları” Metin, M. (Ed.) Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi

Acar, Ö ve Demir, G. (2013).Eğitimin Sosyal İşlevleri Bağlamında Dershaneler Uluslararası Katılımlı VII. Ulusal Sosyoloji Kongresi

Atıcı, M. ve Ulusoy, Y. (2010). Ç.Ü. Psikolojik Danışman Adaylarının Grup Rehberliği Etkinliğini Yürütürken Kullandıkları Psikolojik Danışma Becerilerinin, Bu Becerileri Kullanmaya İlişkin Yeterlik Algılarının ve Grup Yönetimini Sağlama Yöntemlerinin İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Adana, 19 (1): 62-80.

Biswal, B. P. (1999). Private Tutoring And Public Corruption: A Cost-Effective Education System For Developing Countries. *Developing Economics*, 37(2), 222–240.

Büyükköse, F. (2010). Dershane seçiminde etkili olan faktörlerin belirlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Barrett, A. M. (2008). Capturing the difference: Primary school teacher identity in Tanzania. *International Journal of Educational Development*, 28, 490-507

Bray, M. (2007). The shadow education system: Private tutoring and it simplications for planners. *Fundamentals of Educational Planning* .Paris: UNESCO International Institute for Educational Planning.

Baştürk, S. ve Doğan, S. (2010). Lise Öğretmenlerinin Özel Dershaneler Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, ss. 135-157

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design Choosing Among Five Traditions*. California: SAGE.

Çifçili, V. (2007). Dershane Öğretmenlerinin Öğretmen Yeterlilik Düzeyleri ve Mesleki Doyumları Arasındaki İlişki, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul .

Duman, T. (1984). Özel dershaneler ve işlevleri. *Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara*.

Duran, A., Düzgün, O. & Duran, S. (2014). Sosyo-ekonomik düzeyleri farklı öğrenci velilerinin özel dershanelere yönelik tutumlarının incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 4 (Özel Sayı 1), 171-185.

Dağlı, S. (2006). Özel dershanelere öğrenci gönderen velilerin özel dershaneler hakkındaki görüş ve beklentileri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Ekiz, D. (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, (2. baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.

Eğitim ve Gelecek.(2016). <http://www.egitimvegelecek.com/> (10.01.2016)

Erdoğan, V. (2010). ÖZ-DE-BİR Dershaneçilik Akademisi. *ÖZ-DE-BİR Eğitim Dergisi*, 49(12).

Ergün, M. (2011). Eğitim ve kalkınma, 3. *Sosyal Bilimler Sempozyumu*. "Bölgesel Kalkınmada Eğitimin Rolü" <http://www.egitim.aku.edu.tr>. (Erişim Tarihi: 13.06. 2016).

Gümüş, A. (2014). Dershane Düzenlemesi Tartışmalarına Eğitsel Bir Bakış (Politika Notu No. 2014/03). İstanbul: İlmî Etüdler Derneği.

Huang, K. M. (1993). *Discussing Cramming School*. Hsien Tai Chiao Yu, 145-151.

Kim, K. K. and Byun S., Y. (2014) Korean Education in Changing Economic and Demographic Contexts. London:Springer

Kavcar, C. (1980). "Nitelikli Öğretmen Sorunu" *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 5(28).

Kamuajans. (2015). <http://www.kamuajans.com/egitim-personeli/iste-mebinen-cok-tercih-edilen-kurslari-h486972.html> (20.01.2016)

Kamuhaber (2015). <http://www.kamuhabermerkezi.com/> destekleme ve yetistirme kurslariyla ilgili hersey 17254h.htm (01.02.2016)

Kutner, M. A., Sherman, and J.D., Williams. (1986). Federal Policies For Private Schools. *Private Education*, Newyork.

Kösterelioğlu, İ. (2015). Private Courses in Education or Education in Private Courses? *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(1).

Lee, J. Y. (2013). Private Tutoring And Its Impact On Students' academic Achievement, Formal Schooling, And Educational equality In Korea. Columbia University Doctoral Dissertation.

Merriam, S. (1998). Qualitative Research And Case Study Applications In Education, *Jossey-Bass*, San Francisco.

Miles, M.B. ve Huberman, A. M. (1994). Qualitative Data Analysis. Sage Publication.

Milli Eğitim Bakanlığı.(2014). http://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_05/26051333_dnmgenelge.pdf (15.01.2016)

Milli Eğitim Bakanlığı. (2002). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/23555_0.html (20.12.2015)

Özden, Y. (1997). "Üniversiteye Girişte Fırsat Eşitsizliğini Giderme Çalışmaları, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3(4): Ankara.

ÖZ-DE-BİR (2013). <http://www.ozdebir.org.tr> (Erişim Tarihi,16.02.2016).

ÖZ-DE-BİR (2012). Dünyada ve Ülkemizde Dershaneçilik. Özel Dershaneler Birliği Derneği Yayın Organı.

Özoğlu, M. (2011). Özel dershaneler: gölge eğitim sistemiyle yüzleşmek. *Seta Analiz*.

- Patton, M. Q.** (1997). "How To Use Qualitative Methods In Evaluation." Sage California.
- Patton, M. Q.** (2002). "Qualitative Research Evaluation Methods." Sage. California.
- Şirin, A. G. H.** (2000). Eğitim sisteminde özel dersaneler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 23(23), 387-410.
- Tansel, A., Bircan ,B.** (2004). Private tutoring expenditures in Turkey. For schungs institutzur Zukunft der Arbeit Institute for the Study of Labor
- Uysal, R.** (2009). Seviye Belirleme Sınavlarına (SBS) Yönelik Hazırlık Kursları Düzenleyen Dersanelere Devam Eden Öğrencilerin ve Öğrenci Velilerinin Dershane Beklentilerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Tansel, A.** (2013). Türkiye’de Özel Dersaneler: Yeni Gelişmeler ve Dersanelerin Geleceği *ERC Working Papers in Economics* (10):13.
- Taşer, H.** (2011) Öğretmen Yeterliği, (Ed. Dilci, T.) Öğretim İlke Yöntemleri. İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul
- Yeşilyurt, S.**(2008). Üniversiteye Giriş Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Dersaneleri Tercih Etme Sebepleri ve Dersanelerdeki Biyoloji Öğretiminin Durumu Üzerine Bir Çalışma. *Türk Fen Eğitimi Dergisi* 5(2).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.** (2011). "Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri". Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, K.**(2009). "Özel Dershane Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Düzeyleri İle Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(59): 471-49.
- Yılmaz, K. & Altınkurt, Y.** (2014). Öğretmenlerin Mesleki Profesyonelliği Ölçeği Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *International Journal Of Human Sciences*, 11(2), 332-345. doi:

Zabun, E. (2011). Dershaneye gitme, mükemmeliyetçilik, ana-baba tutumu ve sınav kaygısının öğrencilerin SBS başarılarını yordama gücü. Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.Tokat.

